

Sygn. akt: I C 344/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

G., dnia 22 sierpnia 2019r

Sąd Rejonowy w Gdyni, I Wydział Cywilny

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Nowicka - Midziak

Protokolant: Małgorzata Wilkońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2019r

sprawy z powództwa (...) spółka z o. o. w S.

przeciwko **M. B. (1)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3617 zł. (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygnatura akt: I C 344/18

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła pozew przeciwko M. B. (1) o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy darowizny zawartej w dniu 19 kwietnia 2013r. pomiędzy pozwaną a dłużnikiem S. Z. w części, w jakiej umowa ta dotyczy nieodpłatnego zbycia przez S. Z. udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Bartoszycach, w celu umożliwienia powodowi dochodzenia zaspokojenia swojej wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Lublinie z dnia 21 września 2010r. sygn. akt XVI Nc-e 271509/10 wraz z postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 29 października 2010r., sygn. akt XVI Nc-e 271509/10 oraz postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 29 maja 2015r. sygn. akt I Co 348/15 oraz kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciw dłużnikowi przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim M. K. w sprawie Km 3284/10 i Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach M. G. w sprawie Km 205/13.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi S. Z., a wierzytelność stwierdzona tym tytułem powstała w związku z umową pożyczki agencyjnej konsumenckiej z dnia 21 grudnia 2009r. zawartą pomiędzy Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. a dłużnikiem. Poprzedni wierzyciel wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi, lecz w toku postępowania egzekucyjnego doszło do zawarcia ugody, z której dłużnik się nie wywiązał, co spowodowało wszczęcie kolejnego postępowania egzekucyjnego. W trakcie egzekucji wierzytelność została zbyta na rzecz powoda. Komornik stwierdził, że dłużnik otrzymuje świadczenie z ZUS, które zostało zajęte na poczet czterech spraw egzekucyjnych, zaś egzekucja z rachunków bankowych i wierzytelności jest bezskuteczna. W wyniku egzekucji powód otrzymuje wpłaty w kwocie około 160 zł/mc, a odsetki stale narastają. W kwietniu 2013r. dłużnik zbył na rzecz córki udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr (...). Jak wskazano przeniesienie własności uniemożliwiło powodowi zaspokojenie, albowiem w sposób znaczący pomniejszyło majątek dłużnika. Zdaniem powoda, z uwagi

na wiek, stopień rozwoju i posiadane doświadczenie życiowe, dłużnik zdawał sobie sprawę ze skutków dokonanej czynności o charakterze rozporządzającym i możliwości zaspokojenia wierzycieli. Stąd, wedle powoda, należy uznać, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdyż znał wysokość swoich zobowiązań i zdawał sobie sprawę ze stanu swojego majątku. Dłużnik nie ma żadnego innego majątku, z którego wierzyciel mógłby się zaspokoić. Jednocześnie, pomiędzy zaskarżoną czynnością a powstaniem stanu niewypłacalności dłużnika zachodzi związek przyczynowy. Powód powołał się także na domniemania wynikające z art. 528 kc.

(pozew k. 3-12)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji czynnej, podnosząc, że powódka nie przedstawiła dowodów świadczących o nabyciu wierzytelności. Pozwana wskazała, że nie zaszły przesłanki o jakich mowa w art. 527 kc, albowiem dłużnik posiadał w dniu dokonywania darowizny stały, wysoki dochód oraz majątek pozwalający na spłatę wszystkich zobowiązań, o czym świadczy fakt zaciągania dalszych zobowiązań po dacie dokonania darowizny. Stąd, nie można – zdaniem pozwanej – stwierdzić, że przedmiotowa czynność dokonana została z pokrzywdzeniem wierzycieli. Nadto, przeciwko uwzględnieniu żądania przemawiają zasady współżycia społecznego. Współwłaściciel domu – matka pozwanej i żona dłużnika - pracowała w PGR i miała możliwość wykupu mieszkania od pracodawcy. W cenie został uwzględniony życiowy nakład pracy matki pozwanej. Pozostała część ceny została wyłożona z majątku osobistego matki pozwanej. Zatem nieruchomości powinna być własnością matki pozwanej, a nie jej ojca. Odmienna sytuacja była spowodowana dobrymi stosunkami rodzinnymi i brakiem zwracania uwagi na formalności. W późniejszym czasie wszelkie opłaty i nakłady ponosiła matka pozwanej, a darczyńca nie przykładał się do utrzymania domu. Przedmiotowa nieruchomość stanowi dom rodzinny. Dłużnik zaczął zaniedbywać rodzinę i wyprowadził się z domu, nie utrzymuje żadnego kontaktu z rodziną od dłuższego czasu. Darczyńca był współwłaścicielem nieruchomości wyłącznie z uwagi na związek małżeński z matką pozwanej i ustawowy ustrój wspólności majątkowej. Rodzina dowiedziała się o długach darczyńcy i spłaciła te, o których wiedziała. Przy podpisywaniu umowy pozwana dochowała wszelkiej możliwej staranności w celu sprawdzenia sytuacji majątkowej ojca. Dłużnik zapewniał o braku zobowiązań, co częściowo zostało opisane w akcie notarialnym. Na nieruchomości w dalszym ciągu mieszka matka pozwanej, która - podobnie jak pozwana - nie ma wystarczających środków na wykup udziału. Działania powoda prowadzą nieuchronnie do pozbawienia niewinnej kobiety miejsca zamieszkania. Nadto, można przypuszczać, że nikt nie kupi nieruchomości wymagającej remontu, położonej w nieatrakcyjnej okolicy na wsi, a więc oddalenie powództwa nie spowoduje pokrzywdzenia powódki. Pozwana zwróciła również uwagę na zachowanie powódki, która z roszczeniem zgłosiła się pod koniec okresu przedawnienia, gdy narosły już odsetki i powstały ogromne koszty. Wcześniejsze rozpoczęcie rozmów mogło doprowadzić do zawarcia porozumienia pomiędzy stronami.

(odpowiedź na pozew k. 90-93)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 grudnia 2009r. S. Z. zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. umowę pożyczki agencyjnej konsumenckiej, na mocy której otrzymał pożyczkę w kwocie 12.000 zł na okres od 21 grudnia 2009r. do 15 grudnia 2014r. Pismem z dnia 3 października 2011r. pożyczkodawca wypowiedział umowę pożyczki z 30 - dniowym okresem wypowiedzenia z uwagi na brak spłaty rat pożyczki.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o: umowę pożyczki agencyjnej konsumenckiej z dnia 21 grudnia 2009r. k. 30-33, wypowiedzenie umowy wraz z dowodem doręczenia k. 34-36)

W dniu 21 września 2010r. w sprawie o sygnaturze akt XVI Nc-e 271509/10 Sąd Rejonowy w Lublinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym i nakazał S. Z., aby zapłacił Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 13.032,13 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 17 sierpnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.565,93 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z dnia 29 października 2010r. Sąd Rejonowy w Lublinie nadał wyżej opisanemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o: nakaz zapłaty k. 24, postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności k. 26)

Następnie, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. złożyła wniosek do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim M. K. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi na podstawie wyżej opisanego tytułu wykonawczego. Postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygnaturą Km 3284/10. Postanowieniem z dnia 15 września 2011r. Komornik umorzył wyżej wskazane postępowanie egzekucyjne i ustalił koszty egzekucyjne na kwotę 971,93 zł, uznając, że zostały w części pokryte przez dłużnika. W toku egzekucji na rzecz wierzyciela Komornik przekazał łącznie kwotę 604,86 zł.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 18 listopada 2010r. k. 57-58, postanowienie komornika z dnia 15 września 2011r. k. 59)

W dniu 26 października 2012r. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. ponownie złożyła wniosek do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim M. K. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi. Postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygnaturą Km 2982/12. Postanowieniem z dnia 26 października 2012r. Komornik przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym w kwocie 600 zł i obciążył nimi w całości dłużnika. Postanowieniem z dnia 23 stycznia 2013r. Komornik uznał się jednak niewłaściwym do dalszego prowadzenia postępowania przeciwko dłużnikowi i przekazał postępowanie według właściwości Komornikowi sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach W. N..

Dalej, postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygnaturą Km 205/13. W toku egzekucji, pismem z dnia 8 lipca 2013r., Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach zawiadomił pełnomocnika wierzyciela, iż dłużnik w dniu 19 kwietnia 2013r. dokonał darowizny na rzecz swojej córki M. B. (1). Z kolei, pismem z dnia 4 czerwca 2014r. Komornik poinformował pełnomocnika wierzyciela, że dłużnik otrzymuje świadczenie z ZUS, które jest zajęte na poczet czterech spraw egzekucyjnych, a potrącenia księgowane są na rzecz wierzyciela uprzywilejowanego tj. ZUS (do spłaty pozostało 5.000 zł), zaś egzekucja z rachunków bankowych i wierzytelności jest bezskuteczna. Kolejnym pismem z dnia 6 kwietnia 2016r. Komornik informował, że przeciwko dłużnikowi prowadzone są cztery egzekucje na łączną kwotę 54.000 zł, przy czym jedna na rzecz wierzyciela uprzywilejowanego ZUS (do wyegzekwowania pozostała kwota około 2.000 zł, potrącenia dokonywane są w kwocie 380 zł miesięcznie), a także o braku innych składników majątkowych.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 26 października 2012r. k. 1-2 akt egzekucyjnych Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim M. K. o sygnaturze Km 2982/12, postanowienie komornika z dnia 15 września 2011r. k. 59, postanowienie z dnia 23 stycznia 2013r. k. 3 akt egzekucyjnych Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszycach M. G. o sygnaturze Km 205/13, pismo z dnia 8 lipca 2013r. k. 39 tamże, pismo z dnia 5 czerwca 2014r. k. 52 tamże, pismo z dnia 6 kwietnia 2016r. k. 73 tamże)

Postanowieniem z dnia 29 maja 2015r. w sprawie o sygnaturze akt I Co 348/15 Sąd Rejonowy w Bartoszycach nadał wyżej wskazanemu nakazowi zapłaty Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 21 września 2010r. klauzulę wykonalności na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., na którą przeszło uprawnienie dotychczasowego wierzyciela. W pkt II. tego postanowienia Sąd zasądził od dłużnika na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. kwotę 127 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o: postanowienie z dnia 29 maja 2015r. k. 27-29)

Na mocy umowy darowizny z dnia 19 kwietnia 2013r. zawartej przed notariusz E. G. prowadzącą kancelarię notarialną w G. dłużnik S. Z. – za którego działał pełnomocnik M. B. (1) – darował swojej córce M. B. (1) do jej majątku osobistego udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) obszaru 725 m², objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bartoszycach. Pełnomocnik działający w imieniu zbywcy oświadczył, że umowa nie jest zawierana z pokrzywdzeniem wierzycieli darczyńcy (art. 527 kc i art. 528 kc).

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o umowę darowizny z dnia 19 kwietnia 2013r. rep. A 1153/2013 k. 54-56)

Przed zawarciem przedmiotowej umowy darowizny, matka pozwanej spłaciła znanych jej wierzycieli S. Z., którzy prowadzili przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne.

(dowód: zeznania świadka K. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka A. Z. płyta CD k. 195)

Pozostały udział w wysokości 1/2 części w prawie własności wyżej wskazanej nieruchomości przysługuje byłej żonie dłużnika - U. Z., która sama zamieszkuje na tej nieruchomości.

(dowód: zeznania świadka U. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka K. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka A. Z. płyta CD k. 195)

U. Z. była najemcą przedmiotowej nieruchomości na podstawie stosunku prawnego związanego z jej stosunkiem pracy w Państwowym Gospodarstwie Rolnym. Jako najemcy przysługiwało jej prawo pierwszeństwa nabycia mieszkania za cenę pomniejszoną za każdy rok pracy w państwowych gospodarstwach rolnych, lecz nie więcej niż 90 %.

Na mocy umowy sprzedaży z dnia 16 grudnia 1992r. zawartej przed notariusz H. L. prowadzącą kancelarię notarialną w B. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa sprzedała U. Z. i S. Z. do ich majątku wspólnego nieruchomość gruntową stanowiącą działkę nr (...) o powierzchni 725 m². Cena sprzedaży uwzględniała zniżkę w wysokości 63 % przysługującą U. Z. z tytułu 21 lat pracy w PGR.

(dowód: pismo z dnia 3 listopada 1992r. k. 111-113, umowa sprzedaży z dnia 16 grudnia 1992r. k. 114-117)

U. Z. poniosła koszty wykupu mieszkania (z pomocą rodziców), a także ponosiła sama koszty utrzymania nieruchomości. Dłużnik nie spłacał nieruchomości, nie łożył na nią, nie ponosił nakładów na utrzymanie domu i rodziny, a także nie dokonywał napraw domu.

(dowód: zeznania świadka U. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka K. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka A. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka M. B. (2) k. 245-245v, pokwitowania i faktury VAT k. 125-129)

Około 2004r. S. Z. opuścił wyżej opisaną nieruchomość i zerwał kontakty z rodziną. Zamieszkał z młodą partnerką, utrzymywał się wówczas z renty i dochodów z działalności gospodarczej - szkoły nauki jazdy. Wierzyciele S. Z. poszukiwali go pod poprzednim adresem zamieszkania. W dniu 16 grudnia 2004r. U. Z. wystąpiła do organu meldunkowego o wymeldowanie dłużnika ze spornej nieruchomości. Wniosek ten został uwzględniony dopiero w 2007r. W 2005r. S. Z. ponownie nawiązał kontakt z żoną i córką, uczestniczył w ślubie pozwanej. Po tej ceremonii jednak ponownie zerwał z nimi kontakty. Dłużnik nie odwiedzał również pozwanej w szpitalu w czasie terapii onkologicznej. Dłużnik co pewien czas kontaktował się natomiast z rodzeństwem pozwanej, prosząc o pożyczki, których nigdy nie zwracał.

(dowód: decyzja z dnia 2 kwietnia 2007r. k. 130-131, wniosek z dnia 16 grudnia 2004r. k. 137, zeznania świadka U. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka G. B. płyta CD k. 195, zeznania świadka K. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka A. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka M. B. (2) k. 245-245v, przesłuchanie pozwanej M. B. (1) płyta CD k. 250)

Aktem notarialnym z dnia 9 marca 2004r. dłużnik S. Z. i jego żona U. Z. wyłączyli obowiązującą w ich małżeństwie majątkową wspólność ustawową. Ostatecznie, związek małżeński dłużnika S. Z. i U. Z. został rozwiązany przez rozwód z winy dłużnika wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 sierpnia 2017r.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 sierpnia 2017r. k. 106, umowa majątkowa małżeńska z dnia 9 marca 2004r. k. 107-108)

Przed dokonaniem darowizny z dłużnikiem kontaktowało się wyłącznie rodzeństwo pozwanej. W rozmowach poprzedzających podpisanie umowy dłużnik stanowczo odmówił dokonania darowizny na rzecz byłej żony, a zgodził się dokonać przysporzenia na rzecz pozwanej, z którą miał w przeszłości najlepsze relacje. W dniu dokonania darowizny pozwana nie знаła sytuacji majątkowej i finansowej S. Z..

(dowód: zeznania świadka U. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka K. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka A. Z. płyta CD k. 195, zeznania świadka M. B. (2) k. 245-245v)

Od 2006r. pozwana utrzymuje się z renty, która aktualnie wynosi 690 zł, prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z mężem, który od 2019r. jest na emeryturze (wcześniej pracował za wynagrodzeniem w kwocie 3.000 – 4.000 zł).

(dowód: przesłuchanie pozwanej płyta CD k. 250)

Pismem z dnia 6 września 2017r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 27.774,35 zł wraz z dalszymi odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym tj. kwoty wynoszącej na dzień wystawienia wezwania 31.371,24 zł w terminie 21 dni od otrzymania wezwania pod rygorem skierowania powództwa o uznanie umowy darowizny za bezskuteczną. Wezwanie zostało pozwanej doręczone w dniu 13 września 2017r.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o wezwanie do zapłaty z dnia 6 września 2017r. k. 67-68 wraz z dowodem doręczenia k. 69-70)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadków G. B., A. Z., K. Z., U. Z., M. B. (2) oraz dowodu z przesłuchania pozwanej M. B. (1).

Oceniając powyższy materiał dowodowy Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania prawdziwości i wiarygodności dokumentów wymienionych w ustaleniach stanu faktycznego. Podkreślić bowiem należy, iż dowody w postaci aktów notarialnych, orzeczeń sądów powszechnych, pism i postanowień komornika mają charakter dokumentów urzędowych i w związku z tym korzystają one z domniemania autentyczności i domniemania zgodności z prawdą wyrażonych w nich oświadczeń, zaś w toku niniejszego postępowania żadna ze stron nie wzruszyła powyższych domniemań w trybie art. 252 kpc. Zaznaczyć należy, iż niekwestionowane przez stronę pozwaną były także niewiarygodne kopie dokumentów pochodzących z akt egzekucyjnych Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim M. K. o sygnaturze Km 3284/10. Brak było również podstaw do kwestionowania załączonych do pism procesowych stron dokumentów prywatnych, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości tych dokumentów ani nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych.

Za wiarygodne Sąd uznał również zeznania świadków oraz pozwanej. W ocenie Sądu zeznania wymienionych powyżej osób były szczere, spontaniczne, spójne i zbieżne ze sobą, a także nie budziły żadnych wątpliwości w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania. Zeznania te nie pozostają w sprzeczności z innymi dowodami zebranymi w niniejszej sprawie. Z zeznań świadków oraz pozwanej wyłania się bardzo spójny obraz relacji rodzinnych, w tym pozwanej z dłużnikiem S. Z., a także wiedzy pozwanej i pozostałych członków rodziny o sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika. Nie ma również żadnych podstaw do kwestionowania tych zeznań w zakresie dotyczącym

okoliczności nabycia prawa własności spornej nieruchomości oraz ponoszenia kosztów jej utrzymania, albowiem w tym zakresie zeznania świadków korelują z treścią przedstawionych dokumentów.

Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 527 § 1 kc zgodnie z którym, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Na podstawie art. 527 kc można wyróżnić następujące przesłanki zastosowania skargi pauliańskiej: 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności; 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; 3) dokonanie tej czynności przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; 4) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; 5) działanie osoby trzeciej w złej wierze. Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie powyższe przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich wykazania co do zasady, spoczywa na wierzycielu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 września 2012r., V ACA 667/12, L.).

W ocenie Sądu strona powodowa wykazała wskazane powyżej przesłanki zastosowania skargi pauliańskiej. Przede wszystkim, nie ulegało wątpliwości, że powodowi przysługuje względem dłużnika S. Z. wierzytelność pieniężna wynikająca z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Lublinie w dniu 21 września 2010r. w sprawie o sygnaturze akt XVI Nc-e 271509/10. Na mocy tego orzeczenia na rzecz poprzednika prawnego powoda została zasądzona kwota 13.032,13 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 17 sierpnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwota 2.565,93 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 29 maja 2015r. powyższemu nakazowi zapłaty została nadana klauzula wykonalności na rzecz następcy prawnego pierwotnego wierzyciela tj. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.. Bezsporne również było, że na mocy umowy darowizny z dnia 19 kwietnia 2013r. dłużnik S. Z. darował pozwanej M. B. (1) do jej majątku osobistego udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) obszaru 725 m², objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Bartoszycach.

Kolejną przesłanką skargi pauliańskiej jest pokrzywdzenie wierzyciela. Zgodnie z treścią art. 527 § 2 kc czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W orzecznictwie na ogół przyjmuje się, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 kc oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997r., I ACA 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000r., III CKN 554/98, LEX nr 52736; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lipca 2013r., I ACA 417/13, LEX nr 1349916). Zatem pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001r., IV CKN 525/00, LEX nr 53110; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004r., II CK 367/03, LEX nr 174173; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 lutego 2013r., I ACA 1438/12, LEX nr 1305972). Zgodnie z poglądem prawnym wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 marca 2001r. V CKN 280/00 LEX nr 52793 pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). W ocenie Sądu, strona powodowa zdołała wykazać, że skutek dokonania kwestionowanej czynności prawnej doszło do pokrzywdzenia wierzyciela. Jak bowiem wynika z dokumentów znajdujących się w aktach egzekucyjnych Km 205/13 przeciwko dłużnikowi egzekucję prowadzi jeszcze czterech innych wierzycieli, przy czym jedynym dostępnym dla nich składnikiem majątkowym jest świadczenie rentowe dłużnika. Zważyć przy tym należy, iż jeden z wierzycieli (ZUS) – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa – ma pozycję uprzywilejowaną w stosunku do pozostałych i do niego trafia większość dostępnej dla wierzycieli części świadczenia rentowego. Z akt egzekucyjnych wynika jednoznacznie, że egzekucja z innych składników majątkowych dłużnika, w tym rachunków bankowych i

wierzytelności okazała się bezskuteczna. Podkreślić należy, iż dla wykazania niewypłacalności dłużnika wystarczające jest stwierdzenie bezskuteczności egzekucji tylko w odniesieniu do niektórych składników majątku dłużnika (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 kwietnia 2014r., I ACa 153/14, (...); wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 27 marca 2014r., I ACa 101/14, OSA 2014, Nr 10, poz. 25). W toku niniejszego postępowania strona pozwana nie zdołała wykazać, że dłużnik posiada jeszcze inny majątek, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swoich roszczeń. Świadkowie oraz pozwana nie posiadają bowiem wiedzy co do aktualnej sytuacji S. Z., gdyż dłużnik wiele lat temu zerwał kontakty z rodziną. W tym stanie rzeczy, opierając się na dokumentach znajdujących się w aktach komorniczych, należało uznać, że udział w nieruchomości przeniesiony w drodze darowizny na rzecz pozwanej stanowił jedyny wartościowy składnik majątkowy dłużnika, z którego powód mógłby się zaspokoić. Wyzbywając się tego składnika majątkowego bez wątpienia dłużnik uniemożliwił swoim wierzycielom, w tym także powodowi, uzyskanie zaspokojenia i w ten sposób stał się niewypłacalny.

Kolejną przesłanką określoną w art. 527 kc stanowi działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi żadnych wątpiwości Sądu, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia swoich wierzycieli. Jak wskazuje się w judykaturze dla oceny działania dłużnika nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności. Należy pokreślić, że nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności. Natomiast jej stwierdzenie w tej dacie może niewątpiwie wskazywać na działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008r., V CSK 381/07, L.). Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 kc, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Rzeczą obojętną przy tym jest, do którego z wierzycieli się ona odnosiła (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 stycznia 1995r., I ACr 1014/94, L.). Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli jest wnioskiem jaki osoba przeciętnie inteligentna powinna z tych dwu faktów wyciągnąć. Pokrzywdzenie jest bowiem sądem opartym na zasadach doświadczenia życiowego i znajomości prawideł rządzących obrotem prawnym, z których wynika, że wierzytelność w takich warunkach nie zostanie spłacona. Aby obalić powyższe domniemanie należałoby wykazać, że dłużnik jest niepoczytalny, czy też nie ma rozeznania pozwalającego na ocenę sytuacji i dokonywania operacji wnioskowania, bądź, że ze względu na szczególną sytuację, w jakiej dłużnik się znajdował, wniosek o krzywdzącym charakterze dokonywanej przez niego czynności był nieuzasadniony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 grudnia 2013r., I ACa 621/13, L.). W świetle powyższych rozważań nie ulega wątpiwości, że zawierając z pozwaną umowę darowizny dłużnik wyzbył się jedynego wartościowego składnika majątkowego. Jednocześnie, jako osoba dorosła, poczytalna, posiadająca pełną wiedzę o stanie swego majątku oraz o swojej sytuacji majątkowej, a także o toczących się przeciwko niemu licznych egzekucjach (przecież w toku egzekucji Komornik dokonywał potrąceń ze świadczenia rentowego, co nie mogło ująć uwadze dłużnika), dłużnik musiał zdawać sobie sprawę z tego, że wyprowadzenie ze swego majątku spornego składnika majątkowego uniemożliwi wierzycielom uzyskanie zaspokojenia, tym bardziej, że poza wyżej wymienionym udziałem dłużnik nie miał innych wartościowych rzeczy.

Konieczną przesłanką do uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest także zła wiara osoby trzeciej tj. wiedza osoby, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub też możliwość uzyskania takiej wiedzy przy zachowaniu należytej staranności. Należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 528 kc jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Korzyść uzyskana bezpłatnie to korzyść, za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić ekwiwalentnego świadczenia w ramach tego samego lub innego stosunku prawnego (por. wyrok SN z 12 czerwca 2002r., III CKN 1312/00, L.; wyrok SN z 16 września 2011r., IV CSK 624/10, L.). Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z 22 września 2005r. I ACa 15/05, LEX nr 177012 stwierdził, iż na gruncie art. 528 kc uzyskanie korzyści majątkowej "bezpłatnie" musi być rozumiane szerzej niż darowizna, umowa nieodpłatna czy umowa jednostronnie zobowiązująca. Obejmuje ono bowiem wszelkie

czynności prowadzące do uzyskania korzyści, które nie znalazły odpowiedniego ekwiwalentu w ujęciu obiektywnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 23 marca 2005r., I ACa 98/05, OSAB 2005, z. 2, poz. 11). Z uwagi na fakt, że czynność prawna dokonana przez dłużnika i pozwaną miała nieodpłatny charakter bez znaczenia było czy pozwana wiedziała o tym, że dłużnik dokonał kwestionowanej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i czy miała możliwość uzyskania takiej wiedzy przy zachowaniu należytej staranności. W świetle powyższego należało uznać, że formalnie zostały spełnione wszystkie wymagane przesłanki warunkujące uwzględnienie powództwa ze skargi pauliańskiej.

Mimo powyższego Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające oddalenie powództwa. Sąd bowiem za uzasadniony uznał podniesiony przez pozwaną zarzut nadużycia prawa. Zaznaczyć należy, iż w judykaturze utrwalone jest stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014r. IV CSK 196/13, w myśl którego art. 5 kc powinien być wzięty pod uwagę przy rozstrzyganiu każdej sprawy cywilnej, niezależnie od tego co jest źródłem prawa podmiotowego będącego podstawą zgłoszonego roszczenia, jak również niezależnie od tego jaki podmiot roszczenie to zgłosił. W związku z powyższym powoływanie się przez stronę pozwaną (osobę trzecią w rozumieniu art. 527 i n. kc) w procesie ze skargi pauliańskiej na treść art. 5 kc nie jest co do zasady wykluczone (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2014r., I ACa 856/14, L.). Zgodnie z treścią art. 5 kc nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W ocenie Sądu uwzględnienie powództwa w okolicznościach niniejszej sprawy pozbawiłoby pozwaną udziału we współwłasności nieruchomości z jej matką, a była żoną dłużnika, z którą łączy ją silne więzi rodzinne, jak również obowiązek alimentacyjny. Pozbawiłoby pozwaną domu rodzinnego na rzecz spłaty zobowiązań ojca, który ani nie przyczynił się do powstania tego majątku, ani nie wypełniał swoich obowiązków rodzinnych względem pozwanej. Sąd miał na uwadze okoliczności w jakich doszło do nabycia przedmiotowej nieruchomości. W świetle przedstawionych dokumentów nie ulega wątpliwości, że prawo do korzystania z tej nieruchomości było związane ze stosunkiem pracy U. Z.. Matka pozwanej pracowała bowiem jako księgowa w Państwowym Gospodarstwie Rolnym i z tego tytułu była najemcą mieszkania należącego do zasobów PGR. Podkreślić należy, iż zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami prawa U. Z. – jako najemcy i pracownikowi PGR – przysługiwało prawo pierwszeństwa nabycia nieruchomości z bonifikatą zależną od stażu pracy w PGR. Najemczyni z tego prawa skorzystała, stąd nie powinno budzić wątpliwości, że nabycie tego składnika majątkowego było skutkiem realizacji jej własnych praw podmiotowych, a nie praw przysługujących obojgu małżonkom. Mało tego, z okoliczności sprawy wynika, że koszt nabycia prawa własności również został sfinansowany przez U. Z., która spłaciła mieszkanie ze swoich dochodów ze stosunku pracy oraz środków pieniężnych uzyskanych w drodze pomocy od swoich rodziców. Ponadto, również w późniejszym czasie ciężar utrzymania mieszkania i rodziny spoczął wyłącznie na matce pozwanej. To właśnie U. Z. ponosiła koszty opłat za media, podatku od nieruchomości, nakładów na nieruchomość, co dodatkowo potwierdzają przedłożone rachunki i faktury. S. Z. prowadził dość specyficzny, swobodny tryb życia. Dochody pochodzące z renty oraz prowadzonej działalności gospodarczej przeznaczał na swoje osobiste wydatki, nie zważając na potrzeby członków rodziny. Dłużnik nie dokładał się do kosztów utrzymania domu i rodziny. Mimo posiadania wskazanych wyżej dochodów S. Z. zaciągał nowe zobowiązania. Z powyższego jednoznacznie wynika, że mimo posiadania formalnego prawa do nieruchomości, dłużnik nie przyczynił się ani do nabycia tego składnika majątkowego ani też do jego utrzymania. Dalej należy zauważyć, że pozwana i dłużnik od wielu lat nie utrzymywali żadnych kontaktów. Jak wynika z zeznań świadków na przełomie 2003/2004 dłużnik wyprowadził się ze spornego mieszkania, co znajduje potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji związanej z postępowaniem administracyjnym w przedmiocie wymeldowania. Ponadto, aktem notarialnym z dnia 9 marca 2004r. małżonkowie wyłączyli obowiązującą w ich małżeństwie majątkową wspólność ustawową, a w 2017r. rozwiedli się (rozwód został orzeczony z winy dłużnika). W tym czasie kontakt pomiędzy dłużnikiem i pozostałymi członkami rodziny się urwał. W 2005r. S. Z. ponownie nawiązał kontakt z żoną i córką, uczestniczył w ceremonii ślubnej pozwanej. Po tej ceremonii jednak ponownie zerwał kontakty z bliskimi. Od 2005r. dłużnik nie kontaktował się z pozwaną, nie odwiedził jej nawet w szpitalu w czasie terapii onkologicznej. Sporadyczne kontakty S. Z. utrzymywał jedynie z rodzeństwem pozwanej. Jednakże kontakty te nie wynikały z chęci

podtrzymania relacji rodzinnych. Dłużnik odzywał się do swoich dzieci jedynie wówczas, gdy potrzebował pożyczki. Żadnej z udzielonych mu przez członków rodziny pożyczek jednak nie zwrócił.

Sąd miał na względzie, że pozwanej – mimo formalnego zaistnienia przesłanek warunkujących uwzględnienie skargi pauliańskiej – nie można zarzucić postępowania niezgodnego z zasadami współżycia społecznego w stosunku do powoda czy innych wierzycieli dłużnika. W opisanym powyżej układzie relacji rodzinnych uzyskanie pełnej wiedzy o stosunkach majątkowych dłużnika było znacząco utrudnione. Stąd, nawet przy uznaniu, że pozwana nie dochowała należytej staranności (przypomnieć należy, iż przypisanie złej wiary było konsekwencją domniemania wynikającego z art. 528 kc), to jej zachowanie było usprawiedliwione. Zwrócić bowiem należy uwagę, że przed dokonaniem darowizny pozwana i jej matka próbowały ustalić sytuację dłużnika i nawet spłaciły niektóre długi, o których miały wiedzę. Poprzednik prawny powoda – mimo że tytuł wykonawczy uzyskał w październiku 2012r. przez wiele miesięcy nie próbował dochodzić zaspokojenia z udziału dłużnika. Z tego względu ani pozwana ani jej matka nie miały wiedzy o zobowiązaniach dłużnika w stosunku do powoda. W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia, że dokonując kwestionowanej przez powodowego wierzyciela czynności prawnej pozwana zmierzała do uzyskania korzyści dla siebie. Wręcz przeciwnie, można jednoznacznie stwierdzić, że pozwana działała z pobudek altruistycznych, chciała bowiem, przyjmując darowiznę, zagwarantować swojej matce niekwestionowane i spokojne miejsce zamieszkania. Z zeznań pozwanej oraz zeznań świadków wynika, że pozwana nie mieszka na przedmiotowej nieruchomości i ma tytuł prawny do innej nieruchomości w G.. Zwrócić przy tym należy uwagę, co wynika z zeznań świadków, że dłużnik stanowczo odmówił dokonania darowizny na rzecz swojej byłej żony, a darowiznę na rzecz córki pozwana wiąże z rekompensatą za jej porzucenie i nie interesowanie się nią szczególnie w okresie jej ciężkiej choroby. W ocenie Sądu, we wskazanych powyżej okolicznościach interes wierzyciela zmierzającego do zaspokojenia swojej wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym musi ustąpić przed prawem pozwanej do zagwarantowania spokojnego i niezakłóconego zajmowania mieszkania przez jej matkę, które nabyła dzięki swojej pracy, które wyłącznie utrzymywała i w którym spędziła większość swojego życia. W świetle powyższego Sąd doszedł do przekonania, że w przedmiotowej sprawie zachodzą szczególne okoliczności, uzasadniające zastosowanie art. 5 kc. Uwzględnienie powództwa doprowadziłoby do pokrzywdzenia zarówno pozwanej jak i jej matki. Paradoksalnie korzyść z takiego rozstrzygnięcia odniósłby dłużnik, który uzyskałby spłatę swoich zobowiązań z majątku, którego był tylko formalnym właścicielem i do którego powstania i utrzymania nie przyczynił się w żadnym stopniu, w ten sposób odzyskałby możliwość dalszego zadłużania. W sytuacji, gdy dłużnik porzucił rodzinę, nie partycypował w kosztach utrzymania domu, nie dokładał się do utrzymania rodziny, lekcewał obowiązeki ojcowskie wynikające z prawa rodzinnego, obarczenie pozwanej skutkami nieodpowiedzialnego zachowania ojca nie może spotkać się z pozytywną oceną w świetle powszechnie obowiązujących zasad moralnych, w szczególności zasady sprawiedliwości czy zasady dobra rodziny.

Mając zatem na względzie wszystkie podniesione powyżej okoliczności na mocy art. 5 kc powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, zasądził od przegrywającego niniejszy spór powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł, na którą składały się: opłata za czynności fachowego pełnomocnika w stawce minimalnej zgodnie z § 2 ust. 5 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 22 października 2015r. w stawce minimalnej 3.600 zł, a także opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.